УДК 330.131.7
Сергій Олександрович Ткаченко,
завідувач кафедри економіки та економічної безпеки Державного податкового університету, кандидат економічних наук, доцент
ORCID:https://orcid.org/0000-0002-5816-4185
Андрій Сергійович Дядін,
доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-2277-2795

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Контроль щодо розвитку соціально-економічних процесів у суспільстві є визначальною сферою управлінської діяльності. Його метою є сприяння успішній реалізації фінансово-економічної політики держави, забезпечення процесу формування та ефективного використання ресурсного потенціалу у всіх сферах і ланках національної економіки. З одного боку, система контролю є одним із завершальних етапів забезпечення економічної безпеки, а з іншого – необхідною умовою ефективності менеджменту.

Незважаючи на посилення окремих етапів забезпечення економічної безпеки, слід відмітити, що кількість протиправних дій із року в рік не зменшується, результатом чого стають безнадійні витрати, а повернення втрачених ресурсів є практично неможливе.

Специфіка будь-якого контролю як елемента управління полягає в його вторинності: незалежно від контролю можна контролювати тільки те, що вже відбулось.

Вивчення зарубіжного досвіду організації економічного контролю в цілому може стати одним із векторів післявоєнної розбудови на шляху до цивілізованого ринку і фінансово-економічного правопорядку. Акцентуючи увагу на напрямах удосконалення системи державного регулювання безпекових питань в національній економіці України на найближчу перспективу, слід враховувати, що вона є не лише способом реалізації як особистих та економічних прав, так і важелем взаємодії між ланками профільних органів та суб'єктами аудиторського контролю.

Таким чином, розв'язання проблеми підвищення реалізації фінансово-економічної політики має здійснюватися з позицій системного підходу, а саме: систему економічної безпеки слід розглядати як найважливіший елемент національної безпеки, яка, у

свою чергу, є складною системою забезпечення національних інтересів держави.

У процесі удосконалення інституцій економічного регулювання національної безпеки мають бути враховані принципи структурування, що забезпечить ефективну взаємодію між системними підрозділами економічної безпеки, підрозділами державного фінансового контролю, органами місцевого самоврядування та суб'єктами незалежного аудиторського контролю.

В той же час, у правозастосовчій практиці часто плутають поняття інвентаризації та документального аудиту. Тому необхідно чітко визначити, що аудит проводиться шляхом аналізу відповідних документів про фінансово-господарську діяльність об'єкта, тоді як інвентаризація є фактичним контролем наявності матеріальних цінностей і коштів. Хоча інвентаризація може проводитися до або паралельно з аудитом, інвентаризація не може замінити документальну ревізію або перевірку.

Практика проведення документальних ревізій та перевірок свідчить про більш високу ефективність останніх, що пов'язано із рівнем контрольних дій, а відповідно і рівнем кваліфікації фахівців, залежністю аудиторів від керівництва, відомчою підпорядкованістю тощо.

З іншого боку, призначенні планові ревізії та перевірки можна вважати дієвим методом управління фінансово-господарською діяльністю, а ініційовані позапланові – методом доказування.

Слід зазначити, що ревізійний контроль, як спосіб розкриття правопорушень та їх попередження, крім своєї спеціальної спрямованості, має також фінансово-адміністративну, кримінальну, кримінально-процесуальну та криміналістичну складову, що охоплює завдання в протидії правопорушенням у фінансово-економічної діяльності, визначенням ролі апарату аудиту, відношенням до матеріалів перевірки як до одного з джерел доказів, вивчення способів вчинення протиправних дій і методів їх виявлення.

Говорячи про юрисдикційні повноваження їх слід розділити на дві групи: надання правової оцінки фактам порушень, виявлених у ході ревізій і перевірок, та прийняття рішень за результатами цієї оцінки, а також на повноваження самостійно накладати санкції на підставі правової оцінки, де уповноважені особи, оцінюють ситуацію, що склалася, або, у разі виникнення ситуації, що виключає використання ними повноважень, але зумовлює необхідність використання юрисдикційних повноважень інших органів, повідомляють про цю ситуацію компетентні структури.

В свою чергу, відокремлені дії кожної ланки суб’єктів реалізації контрольних функції в системі економічної безпеки не відбивають цілісного стану справ, і, як наслідок, не забезпечують ужиття повного переліку відповідних заходів на виконання управлінських рішень для подальшого розвитку економічних відносин.

Тому, саме сьогодні, в умовах воєнної агресії проти України, слід мобілізувати свої зусилля на розв’язання найневідкладніших проблемних питань, однією з яких є боротьба з економічною злочинністю, що загрожує національній безпеці країни.